

Міністерство внутрішніх справ України
ДНІПРОПЕТРОВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ВНУТРІШНІХ СПРАВ

В. П. Мороз
К. О. Чаплинський
М. Г. Богуславський

**ОСОБЛИВОСТІ ПРОТИДІЇ ДІЯЛЬНОСТІ
ЗЛОЧИННИХ ОРГАНІЗАЦІЙ ТА ОСІБ, ЩО
ПЕРЕБУВАЮТЬ У СТАТУСІ ПІДВИЩЕНОГО
ЗЛОЧИННОГО ВПЛИВУ**

Методичні рекомендації

Дніпро
2023

УДК 343.9.02

М 80

*Рекомендовано навчально-методичною
радою Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ
(протокол № 10 від 15.06.2023)*

РЕЦЕНЗЕНТИ:

кандидат юридичних наук **Владислав БУРЛАКА** – начальник відділу методичної роботи та правового забезпечення управління організації роботи та методичного забезпечення Головного слідчого управління Національної поліції України, полковник поліції;

кандидат юридичних наук **Антон МАКАШОВ** – начальник відділу Управління стратегічних розслідувань в Дніпропетровській області ДСР Національної поліції України, підполковник поліції.

Мороз В. П., Чаплинський К. О., Богуславський М. Г.

М 80 Особливості протидії діяльності злочинних організацій та осіб, що перебувають у статусі підвищеного злочинного впливу : метод. рекомєнд. / В. П. Мороз, К. О. Чаплинський, М. Г. Богуславський. Дніпро : Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ, 2023. 41 с.

ISBN 978-617-8035-83-9

Визначено особливості криміналістичної характеристики кримінальних авторитетів та осіб, які перебувають у статусі підвищеного злочинного впливу, а також злочинних організацій, що можуть створюватися ними. Розглянуто типові ситуації щодо виявлення та попередження злочинної діяльності осіб цієї категорії і вчинюваних ними кримінальних правопорушень, а також особливості діяльності співробітників Департаменту стратегічних розслідувань при проведенні окремих слідчих дій у межах розслідування злочинів, вчинених такими особами.

Для працівників Департаменту стратегічних розслідувань Національної поліції, курсантів та викладачів закладів вищої освіти зі специфічними умовами навчання.

АВТОРИ: д-р юрид. наук, проф. **Віта Мороз** – завідувач навчально-наукової лабораторії з дослідження проблем протидії організованій злочинності та корупції Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ; д-р юрид. наук, проф. **Костянтин Чаплинський** – завідувач кафедри криміналістики та домедичної підготовки Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ; канд. юрид. наук **Максим Богуславський** – науковий співробітник навчально-наукової лабораторії з дослідження проблем протидії організованій злочинності та корупції Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ.

ISBN 978-617-8035-83-9

© Автори, 2023

© ДДУВС, 2023

ЗМІСТ

ВСТУП	4
РОЗДІЛ 1. Характеристика злочинних організацій та осіб, що мають статус підвищеного злочинного впливу.....	5
1.1. Особливості криміналістичної характеристики кримінальних авторитетів та осіб, які перебувають у статусі підвищеного злочинного впливу, та злочинних організацій, створених ними.	5
РОЗДІЛ 2. Особливості виявлення та розслідування злочинів, що вчинюються злочинними організаціями та особами, які їх створили, котрі мають статус підвищеного злочинного впливу.	9
2.1. Виявлення та попередження злочинної діяльності осіб розглядуваної категорії і вчинених ними кримінальних правопорушень.	9
ВИСНОВОК	37
Список використаних джерел	38

ВСТУП

Організована злочинність утворює значну небезпеку для суспільства, особливо коли воно знаходиться у стані реформування та розбудови державно-правової системи. Саме така сприятлива для організованої злочинності ситуація містить у собі загрозу її проникнення практично в усі сфери суспільних відносин. На сьогодні кількісні й якісні зміни у структурі організованої злочинності характеризуються удосконаленням існуючих та застосуванням новітніх способів учинення кримінальних правопорушень, форм та способів протидії досудовому розслідуванню. Дедалі спостерігається входження до злочинних угруповань як колишніх, так і діючих працівників правоохоронних органів, представників органів державної влади й управління.

Технологія організованої злочинної діяльності з часом значно ускладнюється, що зумовлено використанням новітніх технічних засобів, складними й витонченими способами підготовки й приховування кримінальних правопорушень, котрі традиційними методами виявляти досить складно. Дії злочинців набувають усе більш зухвалого й жорстокого характеру.

Суб'єкти підвищеного злочинного впливу намагаються активніше долати кордони, утворюючи при цьому аналоги транснаціональних компаній, що займаються злочинним бізнесом. Концентрація значних матеріальних цінностей в руках лідерів злочинних угруповань обумовлює зростаючий інтерес до їхньої безпосередньої участі у політичних процесах держави. Лідери злочинних організацій, «вори в законі», вживають вичерпних заходів щодо максимального представництва в органах законодавчої влади, органах влади й управління, новостворених правоохоронних органах. Здійснюються безпрецедентні заходи заради того, щоб стати на грошове утримання керівників органів прокуратури, підрозділів Національної поліції, представників органів влади та управління, особливо антикорупційних та судових органів.

РОЗДІЛ 1 ХАРАКТЕРИСТИКА ЗЛОЧИННИХ ОРГАНІЗАЦІЙ ТА ОСІБ, ЩО МАЮТЬ СТАТУС ПІДВИЩЕНОГО ЗЛОЧИННОГО ВПЛИВУ

1.1. Особливості криміналістичної характеристики кримінальних авторитетів та осіб, які перебувають у статусі підвищеного злочинного впливу, та злочинних організацій, створених ними

Найбільш небезпечною серед усіх злочинних угруповань є злочинна організація, що має складний опосередкований характер, сприяє формуванню стійких організованих форм зв'язків учасників, опануванню складними способами учинення і приховування кримінальних правопорушень, де безпосереднє спілкування між членами замінюється інформаційними зв'язками, а відносини мають виключно діловий характер.

Зважаючи на традиційність та глобальність міжнародної злочинності, найвідомішими транснаціональними злочинними організаціями на сьогодні є такі: італійський злочинний синдикат, російська мафія, японська якудза, китайські тріади, колумбійські картелі, мексиканська федерація. Усі перелічені структури мають узагальнену назву «Велика Шістка».

У світі існують і інші види злочинних організацій, наприклад:

1) гангстерські синдикати у Туреччині, Нігерії, Нікарагуа, Домініканській Республіці (це високоорганізовані злочинні об'єднання, але вони не мають глобального впливу у світі і, як правило, є підзвітними «Великій Шістці»);

2) терористичні організації Сендеро Луміносо, Тупак Амару, Хезболлах, Абу Нідаля (їхня злочинна діяльність – наркобізнес, торгівля зброєю – спрямована на досягнення насамперед політичних, а не корисливих цілей).

У перекладі з французької організація (organisation) – це група осіб, що становить колектив, єдине ціле, об'єднане на основі спільних завдань, програм.

Злочинна організація – це об'єднання осіб організованих груп для сумісної злочинної діяльності з виділенням самостійних функцій керівництва і безпосереднього вчинення злочинів та забезпечення

виживання злочинної організації.

Здебільшого це складне ієрархічне об'єднання, структурними частинами якого є безпосередні виконавці злочинів (окремі групи), а також структури з контрольними, охоронними й ідеологічно-управлінськими функціями. Визначальною рисою злочинної організації є корупція.

Отже, злочинні організації відрізняються складною структурою і системою управління, володіють широкими зонами впливу, глибоко укорінені в офіційних структурах, мають у розпорядженні центри, служби контролю, зв'язку та інформації, а також нерухомість, офіційне прикриття (підприємства, казино, різноманітні фонди), що приносять прибуток.

Згідно з п. 4 ст. 28 Кримінального кодексу України (далі – КК України) злочинною організацією визнається об'єднання осіб, що є стійким, ієрархічним, об'єднує декількох осіб (трьох і більше), за попередньою змовою зорганізоване його членами або структурними частинами для спільної діяльності.

Уся діяльність злочинних організацій спрямована на безпосереднє вчинення тяжких або особливо тяжких злочинів, керівництво чи координацію злочинної діяльності інших осіб, забезпечення функціонування як самої злочинної організації, так і інших організованих злочинних груп.

Отже, злочинні організації – це ті самі організовані групи, але з більш високим ступенем організованості й згуртованості, що вчиняють тяжкі злочини з використанням складних злочинних технологій, кримінального професіоналізму й корумпованих зв'язків і можуть існувати тривалий час. Вони характеризуються більш складною, ніж в організованих групах, структурою: складаються з окремих блоків, що очолюються лідерами; рядові члени не знають усіх учасників організації і спілкуються тільки з членами свого блоку.

Організацію очолює сильний лідер, який, використовуючи авторитарні методи управління, «замикає на собі» усі її структурні ланки. Це досить складне утворення, структурними частинами якого є організовані злочинні групи.

Тривале функціонування злочинної організації забезпечується створюваною власною внутрішньою контррозвідкою та розвідкою. Її структурні ланки формуються на базі державно-виробничих управлінських структур, що виконують подвійні функції законного та злочинного характеру. Такій організації притаманний корисливо-господарський вид злочинної діяльності, у тому числі й у зовнішньоекономічній сфері. Здебільшого базовими напрямками цієї

діяльності є паливно-енергетичний комплекс, сфери приватизації, кредитно-фінансова та банківська системи. Таке утворення активно використовує зв'язки з корумпованими урядовцями та представниками різних гілок влади, при цьому широко застосовується шантаж та хабарництво, а іноді вбивства на замовлення небажаних конкурентів.

Конспірація злочинної діяльності та легальне прикриття членів злочинних організацій завдає значних труднощів у їх викритті. При розслідуванні злочинів повна структура злочинної організації не виявляється, окремі її блоки залишаються поза зором слідчих органів, тому процес розкриття та розслідування злочинів ускладнюється й потребує проведення глибоких законспірованих розвідувальних заходів. Під час досудового слідства члени злочинної організації часто відмовляються давати показання або дають їх лише у тих межах, що доведені матеріалами кримінального провадження.

Проте необхідно зазначити, що, незважаючи на вказані труднощі, розслідування групових злочинів не є безперспективним. У будь-якій злочинній організації ведеться боротьба за лідерську владу, за підвищення частки злочинних прибутків, за становище у складі групі, що може бути успішно використано в процесі викриття її злочинної діяльності. Виявити конфлікти і протиріччя та вміло застосувати їх під час досудового слідства – основне завдання слідчого.

Слід вказати і на те, що злочинній організації притаманні усі ознаки, що характеризують організовану злочинну групу. Однак деякі з них мають свою специфіку. Зокрема, злочинні організації у своїй діяльності теж прагнуть отримати максимальні злочинні прибутки. Але при цьому вони можуть отримувати доходи як від незаконної злочинної діяльності (зокрема, торгівлі зброєю та наркотиками, проституції), так і від законної діяльності (наприклад, торгівлі, надання банківських послуг, спонсорської або благодійної діяльності).

Залежно від сфер діяльності злочинних організацій розрізняють групи, що діють у сферах: промисловості, сільського (фермерського) господарства, підприємництва, фінансово-кредитній, експорту й зовнішньої торгівлі, військової промисловості й оборони, медицини, приватизації, політики, високоточних технологій, обслуговування, науки, туризму та шоу-бізнесу.

Групи, що діють у тій чи іншій сфері, володіють специфікою, що пов'язана зі знанням умов виробництва і способів вилучення доходів. Поділ на сфери має умовний характер, оскільки межі дій організованих злочинних груп, що вчиняють злочини, можуть мати розбіжності з галузями виробництва або територіальними одиницями.

Напрями діяльності злочинної організації можуть мати не тільки

корисливо-господарський злочинний характер, відповідні формально-виробничі ознаки її побудови, але і відкриту або замасковану антиконституційну та іншу підривну спрямованість. У таких злочинних організаціях є своє політико-ідеологічне обґрунтування, статутні положення, а їхня злочинна діяльність може характеризуватися зв'язками і з іноземними підривними організаціями та спецслужбами.

Розмежування злочинних угруповань на види за рівнем розвитку й організованості має умовний характер, оскільки завжди є різноманітні перехідні види кримінальних угруповань.

Правильне визначення виду злочинного угруповання має суттєве криміналістичне значення і повинне враховуватися слідчим під час розслідування організованої злочинної діяльності. Слідчим та працівникам оперативних підрозділів Національної поліції України необхідно розуміти ступінь психологічної єдності і взаємної підтримки членів злочинних угруповань, їхню організованість та згуртованість, що допоможе кваліфікувати злочинну групу як організовану та визначити низку оперативно-розшукових заходів, обрати правильну тактику слідчих (розшукових) дій, НСРД та напрями досудового розслідування.

РОЗДІЛ 2

ОСОБЛИВОСТІ ВИЯВЛЕННЯ ТА РОЗСЛІДУВАННЯ ЗЛОЧИНІВ, ЩО ВЧИНЮЮТЬСЯ ЗЛОЧИННИМИ ОРГАНІЗАЦІЯМИ ТА ОСОБАМИ, ЯКІ ЇХ СТВОРИЛИ, КОТРІ МАЮТЬ СТАТУС ПІДВИЩЕНОГО ЗЛОЧИННОГО ВПЛИВУ

2.1. Виявлення та попередження злочинної діяльності осіб розглядуваної категорії і вчинених ними кримінальних правопорушень

Як уже зазначалося раніше, нами буде розглянуто найбільш небезпечну форму групової та організованої злочинності – злочинну організацію та осіб, які її створюють, контролюють та здійснюють загальне керівництво. Необхідно зазначити, що в більшості випадків особи цієї категорії не просто є організаторами якоїсь окремої організованої групи або злочинної організації, в їхні інтереси входить не лише керівництво злочинною діяльністю окремих осіб, а також і встановлення впливу на інших злочинців, окремі території або сфери підприємницької діяльності. З метою організації відповідної та адекватної протидії законодавцем було визначено поняття таких осіб, введено терміни, що їх характеризують, та виокремлено статті Кримінального кодексу України, за якими повинні бути кваліфіковані їхні дії.

Основною метою зазначених кроків було:

- виключення впливу суб'єктів злочинної ієрархії на криміногенні, економічні та політичні процеси в державі;
- припинення діяльності злочинних спільнот та їхніх учасників, притягнення винних осіб до відповідальності;
- ліквідація ієрархічного злочинного світу, що склався з радянських часів, встановлення поза законом кримінальних традицій та злочинних зібрань.

«ЗЛОЧИННИЙ ВПЛИВ»

Будь-які дії особи, яка завдяки авторитету, іншим особистим якостям чи можливостям сприяє, спонукає, координує або здійснює інший вплив на злочинну діяльність, організовує або безпосередньо здійснює розподіл коштів, майна чи інших активів (доходів від них), спрямованих на забезпечення такої діяльності.

***Примітка** до ст. ст. 255, 255-1, 255-3 КК України

«СУБ'ЄКТ ЗЛОЧИННОГО ВПЛИВУ»

Особа, яка завдяки авторитету, іншим особистим якостям чи можливостям сприяє, спонукає, координує або здійснює інший вплив на злочинну діяльність, організовує або безпосередньо здійснює розподіл коштів, майна чи інших активів (доходів від них), спрямованих на забезпечення такої діяльності.

Вказані особи мають відповідні статуси.

**«СУБ'ЄКТ ПІДВИЩЕНОГО
ЗЛОЧИННОГО ВПЛИВУ»**

Особа, яка завдяки авторитету, іншим особистим якостям чи можливостям здійснює злочинний вплив і координує злочинну діяльність інших осіб, які здійснюють злочинний вплив.

***Примітка** до ст. ст. 255, 255-1, 255-2, 255-3 КК України

СТАТУС

«ВОР В ЗАКОНІ»

«ЗЛОЧИННА СПІЛЬНОТА»

Об'єднання двох чи більше злочинних організацій

Статті КК України

Стаття 255-1 КК України Встановлення або поширення злочинного впливу

1. Умисне встановлення або поширення в суспільстві **злочинного впливу**, за відсутності ознак, зазначених у частині п'ятій статті 255 цього Кодексу, - карається позбавленням волі на строк від семи до десяти років з конфіскацією майна.
2. Ті самі дії, вчинені повторно або в ізоляторах тимчасового тримання, слідчих ізоляторах чи установах виконання покарань, - караються позбавленням волі від дев'яти до п'ятнадцяти років з конфіскацією майна або без такої.
3. Дії, передбачені частиною першою або другою цієї статті, вчинені особою, яка перебуває в статусі **суб'єкта підвищеного злочинного впливу**, у тому числі в статусі «вора в законі», - карається позбавленням волі на строк від дванадцяти до п'ятнадцяти років з конфіскацією майна.

Стаття 255-2 КК України Організація, сприяння у проведенні або участь у злочинному зібранні (сходці)

1. Організація або сприяння у проведенні злочинного **зібрання (сходки)** представників злочинних організацій або організованих груп, або осіб, які здійснюють **злочинний вплив**, для планування вчинення одного або більше злочинів, матеріального забезпечення чи координації злочинної діяльності, у тому числі розподілу доходів, одержаних злочинним шляхом, або сфер злочинного впливу, а також **участь у такому зібранні (сходці)**, у тому числі з використанням засобів зв'язку, - караються позбавленням волі на строк від семи до дванадцяти років з конфіскацією майна.
2. Звільняється від кримінальної відповідальності особа, крім організатора **злочинного зібрання (сходки)**, за вчинення злочину, передбаченого частиною першою цієї статті, якщо вона до повідомлення їй про підозру у вчиненні цього злочину добровільно повідомила про цей злочин, а також активно сприяла його розкриттю.

Стаття 255-3 КК України Звернення за застосуванням злочинного впливу

1. Звернення до **особи, яка завідомо для винного може здійснювати злочинний вплив**, зокрема, до особи, яка перебуває у статусі суб'єкта підвищеного злочинного впливу, у тому числі у статусі «вора в законі», з метою застосування нею такого впливу, - карається позбавленням волі на строк від трьох до семи років з конфіскацією майна або без такої.

Стаття 255 КК України Створення, керівництво злочинною спільнотою або злочинною організацією, а також участь у ній

1. Створення **злочинної організації**, керівництво такою організацією або її структурними частинами, - караються позбавленням волі на строк від семи до дванадцяти років з конфіскацією майна.
2. Участь у злочинній організації, - карається позбавленням волі на строк від п'яти до дванадцяти років з конфіскацією майна.
3. Дії, передбачені частинами першою або другою цієї статті, вчинені службовою особою з використанням службового становища, - караються позбавленням волі на строк від восьми до тринадцяти років з конфіскацією майна.
4. Створення **злочинної спільноти**, тобто об'єднання двох чи більше злочинних організацій, керівництва такою спільнотою, - караються позбавленням волі на строк від десяти до п'ятнадцяти років з конфіскацією майна.
5. Дії, передбачені частиною першою, другою або четвертою цієї статті, вчинені **особою, яка здійснює злочинний вплив** або є особою, яка перебуває в статусі **суб'єкта підвищеного злочинного впливу**, у тому числі у статусі «вора в законі», - караються позбавленням волі на строк від дванадцяти до п'ятнадцяти років або довічним позбавленням волі з конфіскацією майна.
6. Звільняється від кримінальної відповідальності особа, крім організатора або керівника злочинної організації, за вчинення злочину, передбаченого частиною другою або третьою цієї статті, якщо вона до повідомлення їй про підозру у вчиненні цього злочину добровільно повідомила про створення злочинної організації або участь у ній та активно сприяла її розкриттю.

Також з метою посилення тиску з боку правоохоронних органів на вказаних осіб були внесені зміни до окремих статей КПК України.

Статті КПК України

Стаття 208 КПК України Затримання уповноваженою службовою особою

1. Уповноважена службова особа має право без ухвали слідчого судді, суду затримати особу, підозрювану у вчиненні злочину, за який передбачене покарання у виді позбавлення волі, лише у випадках:

- 1) якщо цю особу застали під час вчинення злочину або замаху на його вчинення;
- 2) якщо безпосередньо після вчинення злочину очевидець, у тому числі потерпілий, або сукупність очевидних ознак на тілі, одязі чи місці події вказують на те, що саме ця особа щойно вчинила злочин;
- 3) якщо є обґрунтовані підстави вважати, що можлива втеча з метою ухилення від кримінальної відповідальності особи, підозрюваної у вчиненні тяжкого або особливо тяжкого корупційного злочину, віднесеного законом до підслідності Національного антикорупційного бюро України.

4) якщо є обґрунтовані підстави вважати, що можлива втеча з метою ухилення від кримінальної відповідальності особи, підозрюваної у вчиненні злочину, передбаченого статтями 255, 255-1, 255-2 Кримінального кодексу України.

...

Стаття 183 КПК України Тримання під вартою

1. Тримання під вартою є винятковим запобіжним заходом, який застосовується виключно у разі, якщо прокурор доведе, що жоден із більш м'яких запобіжних заходів не зможе запобігти ризикам, передбаченим статтею 177 цього Кодексу, крім випадків, передбачених частиною п'ятою статті 176 цього Кодексу.

...

4. Слідчий суддя, суд при постановленні ухвали про застосування запобіжного заходу у вигляді тримання під вартою, враховуючи підстави та обставини, передбачені статтями 177 та 178 цього Кодексу, має право не визначити розмір застави у кримінальному провадженні:

- 1) щодо злочину, вчиненого із застосуванням насильства або погрозою його застосування;
- 2) щодо злочину, який спричинив загибель людини;
- 3) щодо особи, стосовно якої у цьому провадженні вже обирався запобіжний захід у вигляді застави, проте був порушений нею;
- 4) щодо злочину, передбаченого статтями 255 - 255-3 Кримінального кодексу України.

Наведені зміни до КПК України мають на меті вдосконалення правоохоронної політики держави щодо боротьби з організованою злочинністю та дають змогу:

- посилити інституційну спроможність правоохоронних органів із припинення діяльності злочинних спільнот;
- забезпечити підстави для затримання суб'єктів злочинного та підвищеного злочинного впливу у порядку ст. 208 КПК України;
- застосовувати до осіб вказаної категорії найбільш суворий вид запобіжного заходу – тримання під вартою;
- виключити ризики переховування осіб від органів досудового розслідування, продовження здійснення злочинної діяльності та впливу на учасників кримінального процесу, у тому числі свідків, потерпілих, заявників тощо.

Ефективність діяльності Національної поліції України (далі – НП України) щодо протидії «суб'єктам злочинного та підвищеного злочинного впливу» загалом та Департаменту стратегічних розслідувань НП України, зокрема, з попередження та розкриття злочинів, що вчиняються цими особами та злочинними організаціями, що ними очолюються, забезпечується готовністю особового складу до виконання завдань у сфері боротьби з організованою злочинністю та до дій в умовах оперативної обстановки, що ускладнена військовою агресією російської федерації, комплексним використанням наявних сил і засобів, належним рівнем організації оперативно-розшукової роботи, застосуванням сучасної тактики виявлення та розкриття злочинів, високим

професіоналізмом працівників структурних підрозділів поліції.

Департамент стратегічних розслідувань Національної поліції України є міжрегіональним територіальним органом у складі кримінальної поліції НП України, що бере участь у реалізації державної політики з питань боротьби з організованою злочинністю. Одним із завдань Департаменту є виявлення, припинення і попередження незаконної діяльності суспільно небезпечних організованих груп (далі – ОГ) і злочинних організацій (далі – ЗО).

До основних складових діяльності щодо попередження та розкриття злочинів, вчинених ОГ та ЗО, а також «суб'єктів злочинного та підвищеного злочинного впливу» можна віднести:

1) вивчення, аналіз і оцінку оперативної обстановки на території обслуговування (кількість та види злочинів, скоєних особами, які належать до цих категорій, чи учасниками створених ними злочинних організацій та спільнот, на об'єктах і місцях, де можуть перебувати або котрі можуть відвідувати ці особи, або місцях, що входять до сфери їхнього впливу (ринки, бари, ресторани, релігійні об'єкти, де концентруються особи вказаної категорії);

2) вивчення кількості сталих організованих груп та злочинних організацій на території обслуговування, їхнього кількісного складу, основних напрямів економічної діяльності, притаманної цим особам;

3) планування оперативно-розшукової діяльності або прийняття іншого організаційного рішення, зважаючи на оцінку оперативної обстановки (створення обліків тощо);

4) розрахунок сил і засобів згідно з потребами територіального обслуговування та оперативно-тактичними характеристиками (з огляду на аналіз оперативної обстановки, перекриття місць імовірного скоєння злочинів);

5) налагодження взаємодії оперативних та інших підрозділів Національної поліції, налагодження взаємодії з Державною міграційною службою, Державною прикордонною службою України, СБУ, ДБР, державними установами та громадськими організаціями, що можуть залучатися або підпадати під вплив осіб цієї категорії.

Організовуючи роботу і плануючи заходи з протидії злочинним організаціям та особам, які є їх організаторами та мають статуси «вор в законі», «положенець», «кримінальний авторитет», «смотрящий», потрібно враховувати те, що злочинна діяльність цих осіб спрямована не лише на вчинення злочинів якоїсь однієї категорії, в багатьох випадках вона охоплює багато сфер життєдіяльності як злочинців, так і громадян в цілому. На сьогодні відійшло у минуле поняття, що «вор в законі» сам також вчиняє злочини чи кримінальний авторитет причетний особисто

до вчинення вбивств, розбійних нападів, пограбувань, незаконного обороту наркотичних засобів та психотропних речовин тощо. Такі особи намагаються мінімізувати свою особисту участь у вчиненні кримінальних правопорушень, вони використовують свій авторитет у кримінальному середовищі, розповсюджують свій злочинний вплив, намагаються контролювати «законний» бізнес, у який можуть «легалізуватися» кошти, здобуті злочинним шляхом, стають меценатами та засновниками благодійних фондів, громадських організацій, спортивних клубів тощо.

Необхідно враховувати, що ще одним важливим напрямом злочинної діяльності «ворів в законі», «положенців», «кримінальних авторитетів» є контроль та розповсюдження свого злочинного впливу в державних установах відбування покарань на всій території країни. У зазначених закладах такий вплив відчувається найбільш суттєво у зв'язку з особливістю їхньої діяльності. При цьому, як свідчить практика, вказані особи намагаються встановити там свій вплив не лише на засуджених, які відбувають покарання або тримаються під вартою під час досудового розслідування, а і на працівників адміністрації установ виконання покарань, щоб за допомогою підкупу, шантажу схилити їх до співпраці зі злочинцями.

**Встановлення злочинного впливу
в місцях позбавлення волі**

Крім того, свій злочинний вплив «суб'єкти підвищеного злочинного впливу» можуть здійснювати також за територіальним принципом, а саме:

- на окремі області країни або регіони;
- на окремі міста та райони міста;

– на окремі території, де мешкають громадами представники етнічних діаспор, основним прибутком яких є кошти, здобуті в результаті вчинення кримінальних правопорушень;

– в установах виконання покарань це можуть бути окремі корпуси, «бараки», відділення тощо.

Виявлення та попередження злочинної діяльності осіб, які належать до «суб'єктів злочинного та підвищеного злочинного впливу», попередження вчинення ними кримінальних правопорушень, унеможливлення встановлення їхнього злочинного впливу на територіях, установах чи діяльності злочинних груп, організацій та підприємств необхідно розпочинати з отримання інформації стосовно таких осіб, місць їх перебування або місць, куди вони переїжджають для подальшого мешкання чи знаходження. Також важливо встановити основні напрями їхньої злочинної діяльності чи сфери впливу. Ця інформація складається після проведення аналізу усіх даних, що можуть надходити з *таких джерел*:

– осіб, що співробітничать на конфіденційній основі з поліцією;

– інформації, що надійшла до поліції з інших правоохоронних органів України чи іноземних правоохоронних органів (*в більшості випадків це стосується міжнародної злочинної діяльності «ворів в законі», «кримінальних авторитетів», які очолюють транснаціональні злочинні організації чи злочинні спільноти та можуть діяти на території декількох країн*). Необхідно пам'ятати, що «вори в законі» можуть переховуватися від правоохоронних органів України на території інших держав, проте при цьому їхній «злочинний вплив» буде продовжувати розповсюджуватися на території України;

– інформації зі ЗМІ, різноманітних інтернет-джерел щодо злочинної діяльності «суб'єктів злочинного та підвищеного злочинного впливу» та причетності їх до вчинення злочинів, так званих «корупційних скандалів» за участю посадовців та працівників правоохоронних органів тощо (*така інформація підлягає особливій перевірці через багату кількість можливих фальсифікацій та маніпулювань у ЗМІ, публікацію так званих «замовних статей» з можливою метою дискредитації посадовців і працівників правоохоронних органів*);

– матеріалів кримінальних проваджень, вироків суду щодо діяльності організованих груп та злочинних організацій, що дають підстави вважати, що безпосередньо організатор злочинної діяльності до відповідальності не був притягнутий.

Після отримання первинної інформації про злочинну діяльність проводиться збір та аналіз всієї наявної інформації стосовно «суб'єктів

злочинного та підвищеного злочинного впливу» і злочинних організацій, що можуть перебувати під їхнім контролем або очолюватися безпосередньо ними.

Кримінальний аналіз та аналіз розвідданих із протидії організованій злочинності.

Аналіз:

– дослідження і виділення окремих складових елементів проблем, подій, злочинів;

– що це таке;

– які їхні основні ознаки;

– як вони взаємопов'язані між собою та який у них зв'язок;

– дослідження/ідентифікація потенційних загроз і паттернів;

– формування підсумків (гіпотеза, передбачення, оцінка, висновок).

– *Ідентифікація та вирішення проблемних питань:*

– визначення проблематики;

– зміна орієнтирів (ширший/вузький підходи);

– розбір об'єкта на елементи;

– перефразування (зміна тверджень на запитання чому та як?);

– підхід для вирішення завдання/питання матимуть прямий вплив на кінцевий результат аналізу.

Кримінальний аналіз та аналіз розвідданих:

– пошук відповідей на базові запитання: хто, що, коли, де, як, чому;

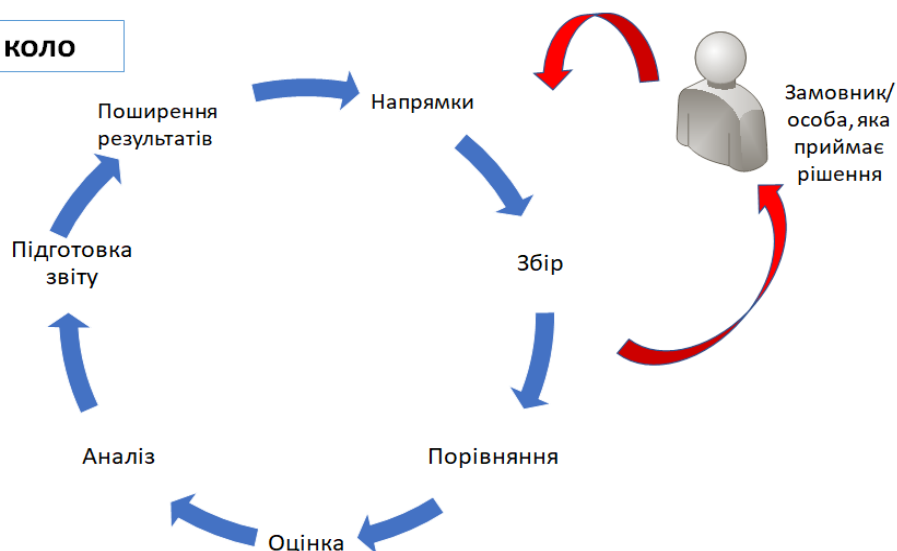
– дослідження отриманої інформації з одночасним пошуком прогалин, сильних та слабких сторін;

– підтримка побудови ефективного розслідування у кримінальних провадженнях, формування і розробка теорій (гіпотез) та стратегій;

– ідентифікація джерел отримання даних та доказів.

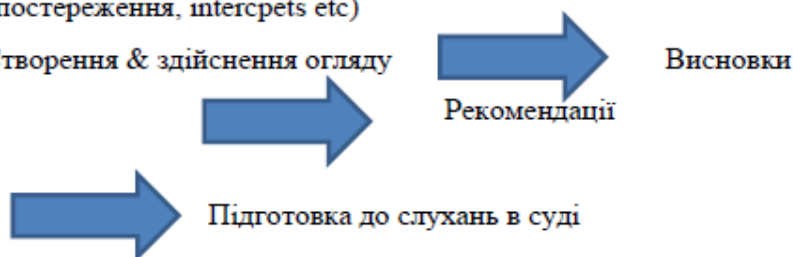
Розвідувальний аналіз можна умовно поділити на операційний, тактичний, стратегічний.

Розвідувальне коло

Аналіз у кримінальному провадженні:

- Упорядкування, узагальнення та порівняння всієї наявної інформації у кримінальному провадженні
- Аналіз багатьох джерел (OSINT, допит свідків, документів, камер для спостереження, intercrops etc)
- Створення & здійснення огляду

Кримінальний аналіз матеріалів кримінального провадження:

- мапування учасників: ідентифікація злочинців, їхніх лідерів і їх асоціацій;
- що вони роблять (керують, планують, підготовлюють, сприяють)
- непряме/пряме включення у скоєні злочини (побудова зв'язків);
- як їхні дії співвідносяться з теорією злочину;
- які основні прогалини та суперечності в доказах та інформації ми отримали і як ми можемо працювати з цим.

Різні типи і техніки кримінального аналізу:

- фінансовий аналіз;
- політичний/інституційний аналізи;
- аналіз відкритих ресурсів;
- біографічний аналіз (профайлів);
- події/хронологічний аналізи;
- асоціаційний аналіз;

- комунікаційний аналіз;
- географічний аналіз.

Роль основних елементів:

– дослідження доказів та інформації об'єктивно та критично – захист від суб'єктивного упередженого підходу (наприклад, когнітивний, інституційний та політичний підходи);

– критичне та креативне мислення (опрацювання інформації, порівняння гіпотез);

– пошук найбільш слабких у доказуванні доказів, теорій.

Для первинного аналізу відомостей щодо вказаних осіб насамперед має значення одержання повної, об'єктивної та достовірної інформації про такі обставини:

– *особу «суб'єкта підвищеного злочинного впливу»*. При цьому необхідно вивчити відомості стосовно цієї особи. Її біографію, стосунки у кримінальному середовищі. Збираючи дані про особу, необхідно встановити коло її родинних та дружніх стосунків, інформацію щодо її попередньої злочинної діяльності, отримати та проаналізувати інформацію з телефонних розмов, особливо протягом останнього періоду, проаналізувати та візуалізувати її щоденні маршрути руху, телефонами з якими саме абонентськими номерами вона користується;

– *особи учасників злочинних організацій, котрі їм підконтрольні* (інформація про кількість осіб, причетних до вчинення злочинів; інформація про їхній спосіб життя; особливі прикмети злочинців (татування, шрами, фізичні вади); телефонами з якими саме абонентськими номерами вони користуються, як підтримується зв'язок із «суб'єктами підвищеного злочинного впливу»);

– *транспортні засоби, на яких вони пересуваються*. В подальшому проаналізувати відео з камер спостережень системи «Безпечне місто», ІПП «Гарпун» з візуалізацією маршруту руху та можливим виявленням додаткового транспорту та співучасників.

Проаналізувати можливі маршрути їх переміщення для перевірки версії щодо використання інших номерних знаків чи автомобілів злочинцями.

У разі відсутності інформації про транспортні засоби під час першочергових дій здійснити аналіз відеозаписів прилеглих до місця мешкання камер відеоспостереження системи «Безпечне місто» з метою встановлення можливого транспорту злочинців. В ході аналізу маршруту руху транспортних засобів та злочинців звертати увагу на виявлення приватних камер відеонагляду на маршрутах відпрацювання.

Отриману проаналізовану інформацію щодо транспорту та маршруту його руху бажано візуалізувати за допомогою картографічних

сервісів або програмних компонентів «Google maps», «ArcGIS» тощо.

При аналізі та візуалізації даних доцільно використовувати аналітичні продукти «IBM i2 Analyst's Notebook», «Microsoft Power BI» та ін.

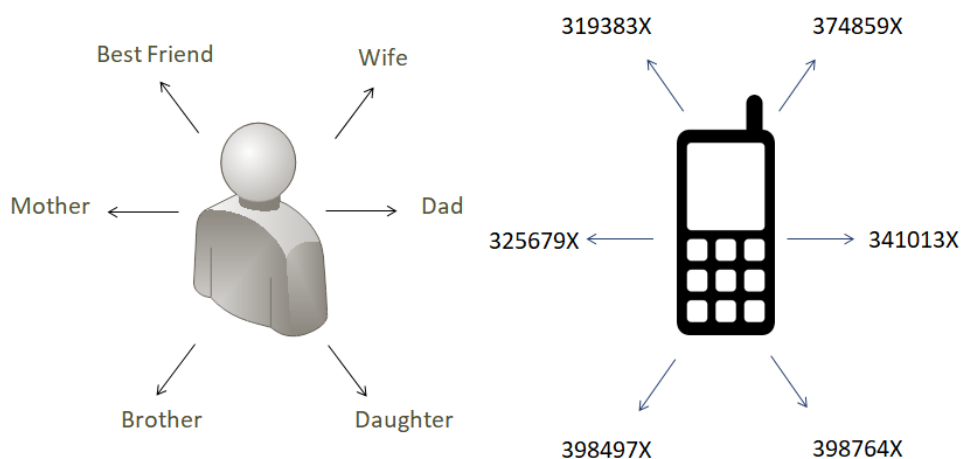
У ході відпрацювання маршрутів руху злочинців установити додаткові місця та час їх перебування для можливого подальшого ініціювання проведення додаткової радіорозвідки.

Крім того, при відпрацюванні камер відеоспостереження слід звертати увагу на якісні зображення фігурантів для подальшого проведення порівняльного дослідження за допомогою спеціального програмного забезпечення Національної системи біометричної верифікації та ідентифікації, а також сервісу з пошуку осіб за фотозображенням «FindClone».

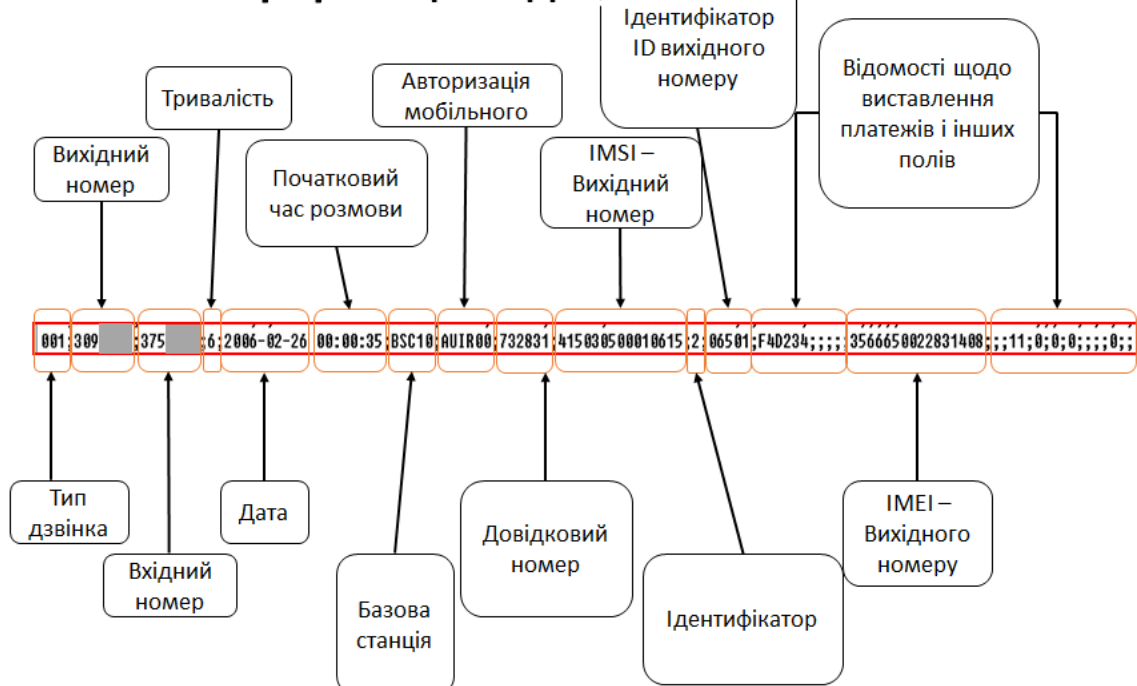
Отриману на початковому етапі аналізу інформацію необхідно у максимально повному вигляді зберегти та систематизувати для подальшого проведення тактичного аналізу в «Microsoft Power BI» з проведенням повного, всебічного та обґрунтованого аналізу, викриттям усіх учасників злочину із зіставленням та виявленням епізодів їхньої злочинної діяльності, а також систематизації та аналізу вчинених на території України злочинів.

У разі виявлення схожих епізодів, вчинених раніше, дослідити їх повторно, з витребуванням оновлених довідок та встановленням раніше невідомих обставин злочину, вивчити відомості з ЄРДР, реєстру судових рішень.

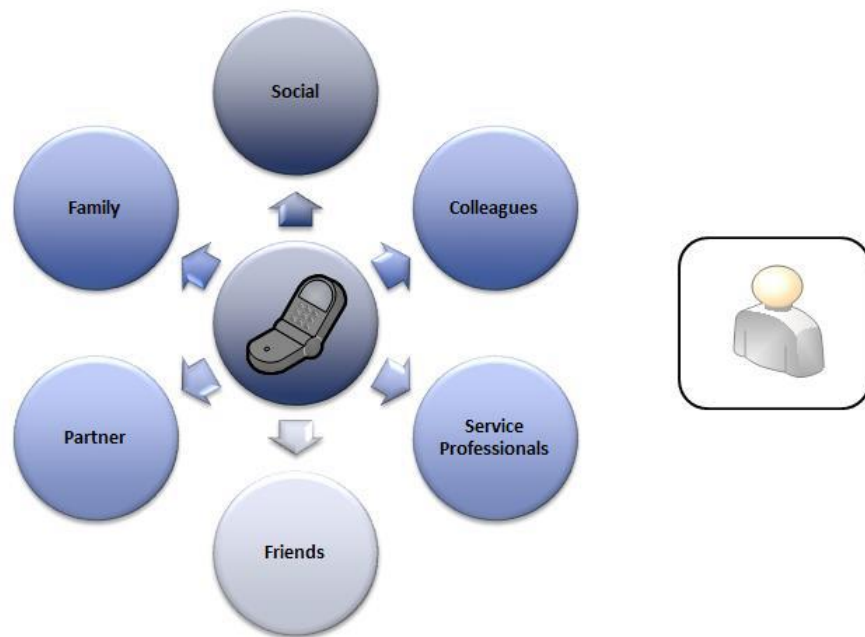
Ідентифікація користувача

Інтерпретація відомостей викликів

Побудова профілю контакту

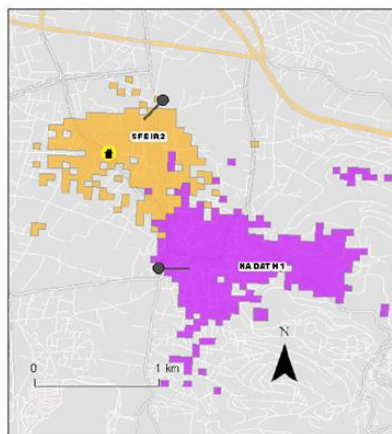
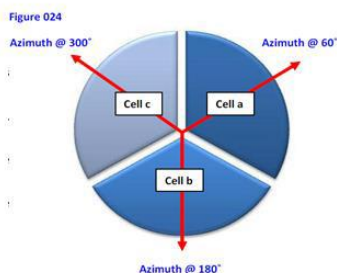

Які відомості може нам надати інформація по виклику?

- Профіль контакту → Ідентифікація користувача;
Закрита та відкриті мережі
- Географічний профіль → Дім, робота, інші доступні локації
- Профайл за мобільним телефоном → Асоціації
- Зміна користувача → Так чи ні
- Природа телефону → Приватний, Службовий, один чи кілька користувачів (приклад – сімейного користування)

Побудова географічного профілю

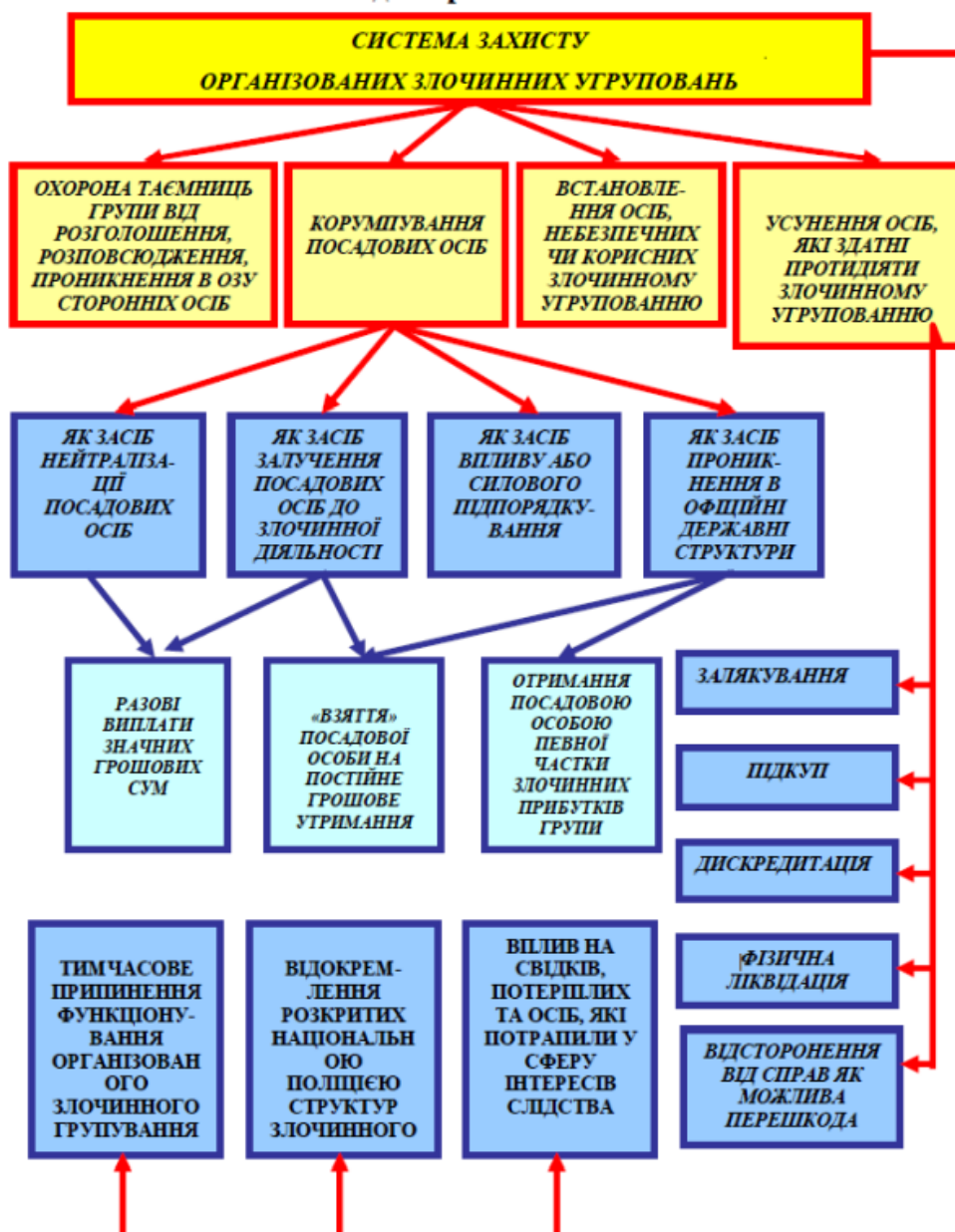
Cell : providing coverage for mobile phones over certain geographic area

Дім, робота, інші часто використані локації

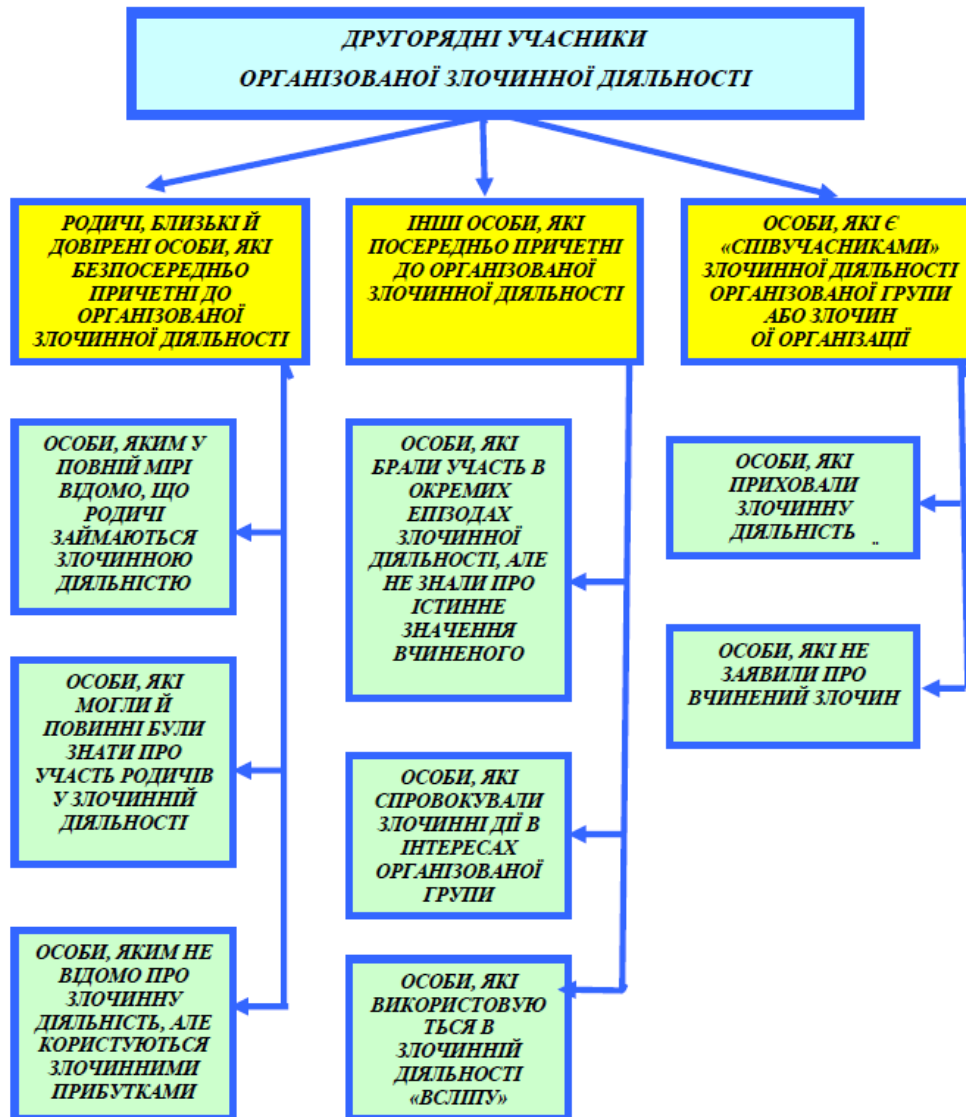
Необхідно також пам'ятати, що чим більш складний рівень організації та внутрішньої ієрархії злочинних організацій, тим більше заходів захисту здійснюються злочинцями для уникнення уваги з боку правоохоронних органів.

**Система захисту організованих груп та злочинних організацій
від викриття**

Обов'язково при проведенні збору та аналізу інформації щодо «суб'єктів підвищеного злочинного впливу» потрібно приділяти увагу другорядним учасникам злочинних організацій або злочинних спільнот, які можуть бути хоча і не основними учасниками вчинених злочинів, але тими, хто відповідав, наприклад, за «легалізацію» коштів, майна, здобутого злочинним шляхом.

Другорядні учасники організованої злочинної діяльності

Отримана інформація стосовно таких осіб повинна обов’язково фіксуватися в довідках-меморандумах, схемах та у подальшому в разі необхідності передаватися в органи досудового розслідування. На підставі цієї інформації слідчий буде вирішувати питання щодо необхідності проведення тих чи інших негласних слідчо-розшукових дій.

Джерела отримання інформації стосовно вказаних категорій осіб, їхніх близьких, родичів, майна, «законних» джерел доходів, що також можуть бути прикриттям або використовуватись в злочинній діяльності

Обліки Національної поліції України

Державний реєстр обтяжень
нерухомого майна

Державний реєстр актів цивільного
стану

Єдиний реєстр довіреностей

Реєстр речових прав на нерухоме
майно

Єдиний державний реєстр
юридичних осіб, фізичних осіб –
підприємців та громадських
формувань

Система Державної прикордонної
служби Аркан

Модуль аналітики тендерних
закупівель

Єдиний державний
реєстр судових рішень

Єдиний державний реєстр МВС
України

Реєстр Державного підприємства
«Національні інформаційні
системи»

Реєстр Державної міграційної
служби України

Окремо необхідно зупинитися на такій категорії кримінальних авторитетів та «ворів в законі», які є представниками різних етнічних діаспор, іноземцями та можуть перебувати на території України або нелегально, або з порушеним терміном перебування. Також вони можуть подавати документи на отримання громадянства України, при цьому окремі документи може бути фіктивними, або просити притулок на території нашої держави, видаючи себе за біженців, яких переслідують в інших країнах за політичні чи інші міркування. З метою недопущення такого, а також неможливості їх перебування на території держави підрозділи Департаменту стратегічних розслідувань наділені повноваженнями щодо заборони в'їзду окремих категорій осіб в Україну.

Рішення про заборону в'їзду в Україну іноземцю приймається Департаментом стратегічних розслідувань НП України в інтересах боротьби з організованою злочинністю.

З метою прийняття ДСР НП України рішення про заборону в'їзду відповідно центральним органом управління поліцією, територіальними (у тому числі міжрегіональними) органами поліції, їх відокремленими підрозділами готується довідка, в котрій зазначаються:

– дані про іноземця, якому передбачається заборонити в'їзд: прізвище, ім'я (імена) та по батькові (за наявності) іноземця в називному відмінку латинськими літерами, число, місяць, рік народження, стать, громадянство (підданство) або країна постійного проживання, а також, за наявності, дані паспортного документа іноземця (вид, серія, номер, орган, який видав, дата видачі), про місце народження, місце роботи,

посаду, місце проживання (перебування), номери засобів зв'язку;

– відомості, що обґрунтовують необхідність прийняття рішення про заборону в'їзду, зокрема, обставини, що є підставою для прийняття рішення про заборону в'їзду;

– результати перевірки іноземця за інформаційними системами й обліками, у тому числі функціональними підсистемами єдиної інформаційної системи Міністерства внутрішніх справ України, банками даних Міжнародної організації кримінальної поліції – Інтерполу;

– відомості про наявність майнових зобов'язань перед юридичними та фізичними особами в Україні;

– строк заборони в'їзду в Україну іноземцю.

Довідка готується окремо стосовно кожного іноземця – «суб'єкта підвищеного злочинного впливу», щодо якого приймається рішення про заборону в'їзду.

У подальшому довідка разом із матеріалами, що підтверджують обставини і характер вчинення іноземцем діяння, що суперечить інтересам боротьби з організованою злочинністю, надсилається до ДСР НП України.

На підставі відомостей, викладених у довідці, уповноваженим підрозділом поліції у термін не пізніше п'яти робочих днів готується рішення про заборону в'їзду у формі постанови про заборону в'їзду в Україну.

ЗАТВЕРДЖУЮ

(керівник уповноваженого підрозділу поліції)

(звання)

(підпис)

(власне ім'я та прізвище)
_____ 20__ року

**ПОСТАНОВА
про заборону в'їзду в Україну**

_____ 20__ року

м. Київ

(посада, звання, власне ім'я та прізвище працівника за напрямом діяльності уповноваженого підрозділу поліції)

Розглянувши довідку та наявні матеріали стосовно:

(прізвище, ім'я (друге ім'я), по батькові (за наявності), число, місяць, рік народження, стать, громадянство (підданство)

або країна постійного проживання, а також, за наявності, документ, що посвідчує особу, місце народження,

місце роботи, посада, місце тимчасового перебування в Україні, місце проживання, номер телефону)

ВСТАНОВИВ:

(обставини, що слугували підставою для прийняття рішення про заборону в'їзду,

без розкриття джерела отримання інформації та проведених заходів;

які положення законів чи нормативно-правових актів України ним порушено (за наявності))

Ураховуючи, що ці дії суперечать інтересам боротьби з організованою злочинністю, та керуючись абзацом другим частини першої, частиною третьою статті 13 Закону України «Про правовий статус іноземців та осіб без громадянства»,

ПОСТАНОВИВ:

заборонити громадянину (підданому, особі без громадянства)

_____ (прізвище, ім'я (друге ім'я), по батькові (за наявності), число, місяць, рік та місце народження, стать,

_____ країна постійного проживання)

в'їзд в Україну строком на _____ роки (років)

_____ (посада, звання працівника підрозділу

_____ за напрямом діяльності

_____ уповноваженого підрозділу поліції)

_____ (підпис)

_____ (власне ім'я та прізвище)

_____ 20__ року

ПОГОДЖЕНО:

_____ (посада, звання працівника підрозділу

_____ за напрямом діяльності

_____ уповноваженого підрозділу поліції)

_____ (підпис)

_____ (власне ім'я та прізвище)

_____ 20__ року

Якщо інформація, викладена в довідці та матеріалах, є недостатньою для прийняття рішення про заборону в'їзду, довідка та матеріали надсилаються органу (підрозділу) поліції із зауваженнями та пропозиціями щодо усунення недоліків.

Рішення про заборону в'їзду приймається уповноваженим підрозділом поліції строком на три роки. Строк заборони в'їзду в Україну іноземцю обчислюється з дати затвердження відповідної постанови про таку заборону.

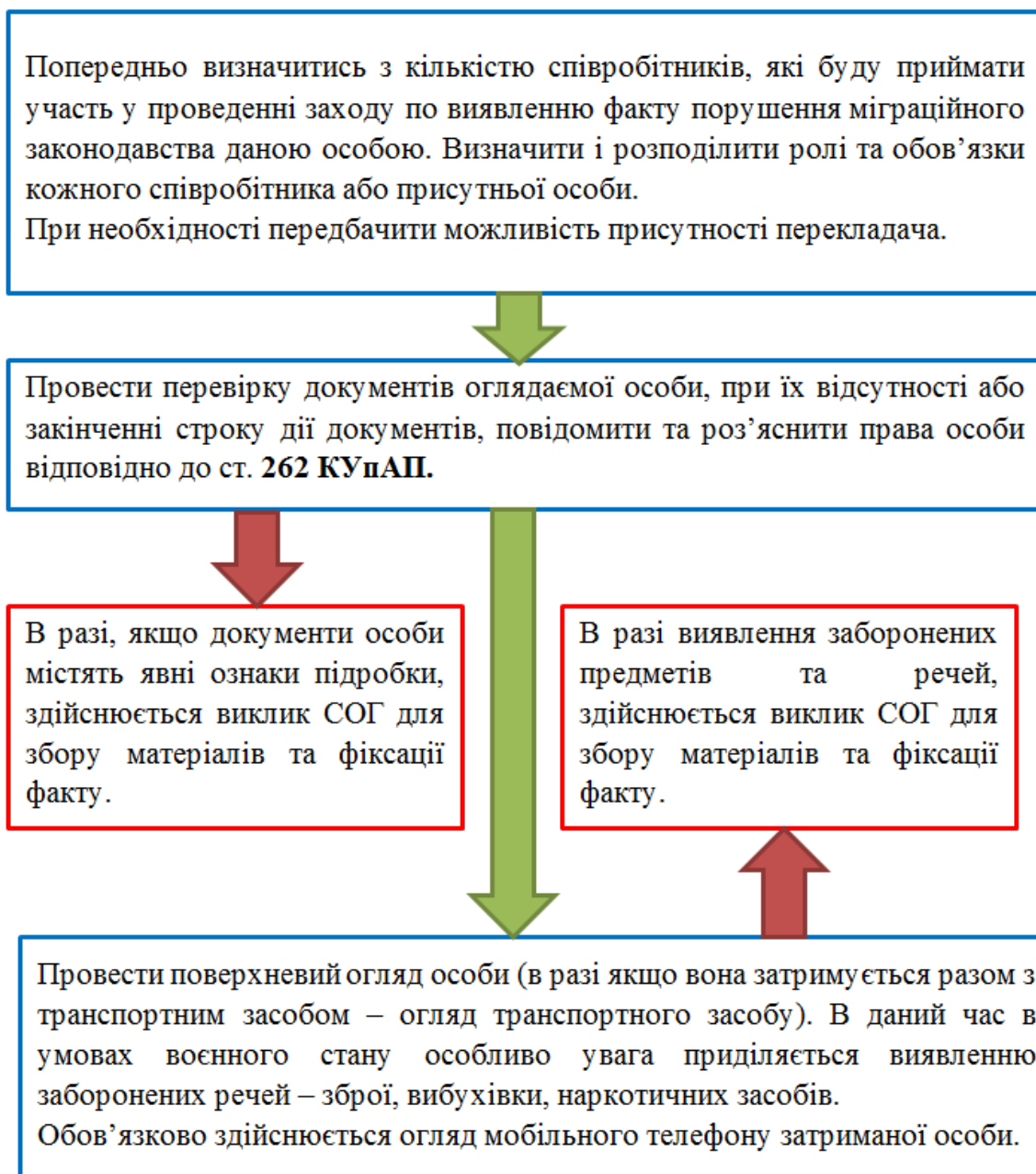
У разі невиконання рішення про заборону в'їзду іноземцю забороняється подальший в'їзд в Україну строком на десять років, що додається до частини строку заборони в'їзду в Україну, який не впливає на моменту прийняття повторного рішення про заборону в'їзду.

Вказані повноваження є значним важелем, що дозволяє унеможливити проникнення на територію нашої держави осіб – «суб'єктів підвищеного злочинного впливу», а також дає змогу подолати злочинний вплив, що розповсюджують іноземці, які вже перебувають на

території України, шляхом проведення депортації до країн їх народження.

Перевірка законності їхнього перебування на території України та подальше притягнення до відповідальності в разі порушення правил дає змогу попередити вчинення можливих злочинів, що ними плануються.

**АЛГОРИТМ ДІЙ ПРАЦІВНИКІВ
ДЕПАРТАМЕНТУ (УПРАВЛІННЯ) СТРАТЕГІЧНИХ
РОЗСЛІДУВАНЬ ЗА ФАКТОМ ВЧИНЕННЯ
«СУБ'ЄКТОМ ПІДВИЩЕНОГО ЗЛОЧИННОГО ВПЛИВУ»
ПОРУШЕНЬ МІГРАЦІЙНОГО ЗАКОНОДАВСТВА УКРАЇНИ
(ст. ст. 203, 204, 204-1, 205, 206, 206-1 КУПАП)**

Відбирається пояснення особи за фактом вчиненого правопорушення щодо норм міграційного законодавства України, а також свідків даної події, осіб, які знаходились разом з іноземцем

Затримана особа доставляється до найближчого територіального відділу Державної міграційної служби України.
Під час затримання працівник поліції повинен ознайомити особу з її правами та обов'язками, передбаченими ст. 55, 56, 59, 63 Конституції України та ст. 268 КУпАП та скласти протокол про адміністративне затримання за ст. 261 КУпАП.

Працівниками ДМС в разі підтвердження вчинення вищевказаного адміністративного правопорушення складається протокол про адміністративне правопорушення за ч. 1 ст. 203 КУпАП, постанову про накладання адміністративного стягнення та у випадках передбачених законодавством - рішення про примусове повернення до країни походження або третьої країни іноземця або особи без громадянства.

Як уже зазначалося раніше, в більшості випадків кримінальні авторитети, «положенці», «вори в законі» самостійно не вчинюють кримінальних правопорушень, вони намагаються лише розповсюджувати злочинний вплив завдяки наявному в них авторитету, що робить вкрай важким притягнення їх до кримінальної відповідальності, але ретельний збір відомостей щодо їхньої діяльності, аналіз отриманих даних та їх належна фіксація в установленому законом порядку дає змогу притягнути таких осіб до кримінальної відповідальності за ст. ст. 255, 255-1, 255-2, 255-3 КК України.

2.2. Особливості діяльності співробітників Департаменту стратегічних розслідувань при проведенні окремих слідчих дій у межах розслідування злочинів вчинених особами розглядуваної категорії

Внесення відомостей до Єдиного реєстру досудових розслідувань та порушення кримінальних проваджень за ст. ст. 255, 255-1, 255-2, 255-3 КК України в більшості випадків здійснюється на підставі матеріалів, що були зібрані оперативними працівниками Національної поліції України, зокрема Департаменту стратегічних розслідувань.

Начальнику управління
стратегічних розслідувань в
Дніпропетровській області ДСР
Національної поліції України
полковнику поліції
Ім'я ПРІЗВИЩЕ

РАПОРТ

Доповідаю Вам, що УСР в Дніпропетровській області ДСР НП України отримана інформація з Південно-Східного міжрегіонального управління з питань виконання кримінальних покарань Міністерства юстиції України щодо осіб, які утримуються в слідчих ізоляторах і установах виконання покарань на території Дніпропетровської області та, використовуючи наявний у них авторитет у злочинному світі, умисно встановлюють і поширюють серед ув'язнених і засуджених злочинний вплив із метою організації та координації злочинної діяльності, призначення «смотрящих» за місцями позбавлення волі, налагодження координації з кримінальними авторитетами та «ворами в законі», які перебувають на волі, проведення кримінальних «сходок», збору та розподілу «общака».

Вказане діяння підпадає під ознаки кримінального правопорушення, відповідальність за яке передбачена ч. 2 ст. 255-1 Кримінального кодексу України.

З урахуванням викладеного, керуючись положеннями пункту 3 розділу I, пункту 11 розділу II (пункту 13 розділу II) Порядку ведення єдиного обліку в органах (підрозділах) поліції заяв і повідомлень про кримінальні правопорушення та інші події, затвердженого наказом МВС від 08 лютого 2019 року № 100, зареєстрованого у Міністерстві юстиції України 05 березня 2019 року за № 223/33194, прошу дати доручення зареєструвати мій

рапорт в ІТС ІПНП (журналі ЄО) управління стратегічних розслідувань в Дніпропетровській області ДСР НПУ та прийняти рішення відповідно до статті 214 Кримінального процесуального кодексу України.

**Старший оперуповноважений
УСР в Дніпропетровській області
ДСР НПУ України
підполковник поліції**

Ім'я ПРІЗВИЩЕ

Заступникові начальника ГУНП
в Дніпропетровській області –
начальникові слідчого управління
полковнику поліції
Ім'я ПРІЗВИЩЕ

В Управлінні стратегічних розслідувань в Дніпропетровській області ДСР НПУ зареєстровані матеріали ЄО №___ від __.__.2023 стосовно вчинення кримінального правопорушення, відповідальність за яке передбачена ч. 2 ст. 255-1 КК України.

Направляємо на Вашу адресу матеріали для вирішення питання щодо внесення до ЄРДР.

Додаток: матеріали на 19 аркушах.

**Начальник
полковник поліції**

Ім'я ПРІЗВИЩЕ

Також здійснюється інформування Департаменту стратегічних розслідувань про реєстрацію в ЄРДР матеріалів відповідного провадження для подальшого контролю.

ДОВІДКА

Про внесення до ЄРДР

Співробітниками відділу УСР в Дніпропетровській області ДСР НПУ України отримана інформація з Південно-Східного міжрегіонального управління з питань виконання кримінальних покарань Міністерства юстиції України щодо осіб, які утримуються в слідчих ізоляторах і установах виконання покарань на території Дніпропетровської області та, використовуючи наявний у них авторитет у злочинному світі, умисно встановлюють і поширюють серед ув'язнених і засуджених злочинний вплив

Начальникові Департаменту стратегічних
розслідувань
Національної поліції України
полковнику поліції
Ім'я ПРІЗВИЩЕ

Про надання інформація

УСР в Дніпропетровській області ДСР НПУ

із метою організації та координації злочинної діяльності, призначення «смотрящих» за місцями позбавлення волі, налагодження координації з кримінальними авторитетами та «ворами в законі», які перебувають на волі, проведення кримінальних «сходок», збору та розподілу «общака».

___.__.2023 зазначена інформація була зареєстрована до ЄО № ___ УСР в Дніпропетровській області ДСР НП України.

___.__.2023 СУ ГУНП України в Дніпропетровській області були внесені відомості до ЄРДР № _____ за ознаками кримінального правопорушення, передбаченого ч. 2 ст. 255-1 КК України.

Шановний пане полковнику!

Повідомляємо про реалізацію УСР в Дніпропетровській області резонансних матеріалів та слідчих дій на ___.__.2023: внесення в ЄРДР матеріалів (ЄО № __ від ___.__.2023 УСР в Дніпропетровській області) щодо осіб, які утримуються в слідчих ізоляторах і установах виконання покарань на території Дніпропетровської області та, використовуючи наявний у них авторитет у злочинному світі, умисно встановлюють і поширюють серед ув'язнених і засуджених злочинний вплив із метою організації та координації злочинної діяльності, призначення «смотрящих» за місцями позбавлення волі, налагодження координації з кримінальними авторитетами та «ворами в законі», які перебувають на волі, проведення кримінальних «сходок», збору та розподілу «общака».

(Попередня правова кваліфікація – ч. 2 ст. 255-1 КК України).

З повагою
начальник
полковник поліції

Ім'я ПРІЗВИЩЕ

ВИСНОВОК

Організована злочинність, як і злочинність взагалі, завжди займала одне з перших місць серед найбільш гострих проблем, що непокоять суспільство. Якщо побутова злочинність наступає на суспільство, діючи проти його інститутів, у тому числі державних, то організована злочинність намагається спиратися на інститути держави, суспільства з метою протиправного використання їх у своїх цілях. Організована злочинність фактично є структурою людського суспільства. Вона пронизує усе суспільство, враховуючи і задовольняючи у певний спосіб потреби різних соціальних груп населення, намагаючись залучити їх до свого кола, щоб мати резерв для власного поповнення. Зростання організованої злочинності, зрощування з державним апаратом, підвищення технічної оснащеності, ускладнення зв'язку між членами злочинних угруповань та інші негативні чинники, безумовно, певною мірою ускладнюють і без того непросту діяльність правоохоронних органів, насамперед Національної поліції, зі своєчасного і якісного виявлення, розкриття й розслідування організованої злочинної діяльності.

На сьогодні, користуючись соціально-політичною кризою, члени злочинних угруповань переорієнтували свою діяльність на економічну, насамперед на її пріоритетні напрями, зокрема: фінансово-кредитну (банківську) систему, зовнішньоекономічну діяльність, паливно-енергетичний комплекс, сфери приватизації та електроенергетики.

Організована злочинна діяльність практично залишається невикритою. Їй притаманна висока латентність. Злочинці не несуть покарання. Цим порушується принцип невідворотності покарання за вчинені злочини, що, у свою чергу, призводить до зростання правового нігілізму серед населення України. Тому захист інтересів юридичних та фізичних осіб і держави загалом у сфері боротьби з організованою злочинністю пов'язаний із цілою низкою невирішених правових та організаційних проблем.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

Законодавчі акти:

1. Кодекс України про адміністративні правопорушення : Закон України від 07.12.1984. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80731-10>.
2. Конституція України: Прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 року. Київ : Просвіта, 1996. 80 с. (із наступними змінами та доповненнями).
3. Кримінальний кодекс України : Закон України від 05.04.2001. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text>.
4. Кримінальний процесуальний кодекс України. Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України у зв'язку з прийняттям Кримінального процесуального кодексу України» від 13.04.2012р. № 4652-VI. Харків : Одиссей, 2012. 360 с.
5. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо відповідальності за злочини, вчинені злочинною спільнотою : Закон України від 04 червня 2020 р. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/671-20#Text>.
6. Про громадянство України : Закон України від 18 січня 2001 р. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2235-14#Text>.
7. Про Національну поліцію : Закон України від 02 липня 2015 р. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19/conv#Text>.
8. Про оперативно-розшукову діяльність : Закон України від 18 лютого 1992 р. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2135-12#Text>.
9. Про організаційно-правові основи боротьби з організованою злочинністю : Закон України від 30 червня 1993 р. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3341-12#Text>.
10. Про правовий статус іноземців та осіб без громадянства : Закон України від 22 вересня 2011 р. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3773-17#n122>.
11. Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 14 травня 2021 року «Про застосування персональних спеціальних економічних та інших обмежувальних заходів (санкцій)» : Указ Президента України від 21 травня 2021 р. № 203/2021. URL : <https://www.president.gov.ua/documents/2032021-38949>.

Відомчі та міжвідомчі накази, інструкції:

1. Про затвердження Інструкції з організації взаємодії органів досудового розслідування з іншими органами та підрозділами Національної поліції України в запобіганні кримінальним правопорушенням, їх виявленні та розслідуванні : наказ МВС України 07.07.2017 № 575. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0937-17#Text>.

2. Про затвердження Інструкції про організацію проведення негласних слідчих (розшукових) дій та використання їх результатів у кримінальному провадженні : наказ Генеральної прокуратури України, Міністерства внутрішніх справ України, Служби безпеки України, Адміністрації державної прикордонної служби України, Міністерства фінансів України, Міністерства юстиції України від 16.11.2012 № 114/1042/516/1199/936/1687/5. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0114900-12#Text>.

3. Про затвердження Інструкції про порядок прийняття уповноваженим підрозділом Національної поліції України рішень про заборону в'їзду в Україну іноземцям та особам без громадянства : наказ МВС України від 05.04.2022 № 209. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0404-22#Text>.

4. Про затвердження Положення про Департамент стратегічних розслідувань Національної поліції України : наказ Національної поліції України від 23.10.2019 № 1077. URL : <http://tranzit.ltd.ua/nakaz/files/Наказ%20НП%201077%20-%2023102019%20положення%20ДСР.pdf>.

5. Про затвердження Положення про Національну поліцію : постанова Кабінету Міністрів України від 28.10.2015 № 877. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/877-2015-%D0%BF#Text>.

6. Про затвердження Порядку ведення єдиного обліку в органах (підрозділах) поліції заяв і повідомлень про кримінальні правопорушення та інші події : наказ МВС України від 08.02.2019 № 100. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0223-19#Text>.

Підручники, монографії, навчальні посібники, інші дидактичні та методичні матеріали і наукові видання:

1. Водько М. П., Подобний О. О. Правові та організаційні засади боротьби з організованою злочинністю в Україні : монографія. Одеса : Видавничий дім «Гельветика», 2021. 208 с.

2. Крамаренко Ю. М., Скок О. С., Шевченко Т. В., Хашев В. Г. Сучасні питання протидії організованій злочинності в Україні та закордоном : монографія. Дніпро : Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ, 2022. 216 с.

3. Кубрак П. М. Поняття, види організованих злочинних утворень і організованої злочинної діяльності // Уряду України. Президенту, законодавчій, виконавчій владі. Суд в Україні: боротьба з корупцією та з організованою злочинністю і захист прав людини. Аналітичні розробки, пропозиції наукових і практичних працівників / керівн. авт. кол. : А. І. Комарова, В. В. Медведчук, В. О. Євдокімов, В. Ф. Бойко, О. О. Крикун. Київ, 1999. Т. 12. С. 410–418.

4. Мінка П. Я., Чаплинський К. О. Тактика розслідування злочинів, учинених організованими групами та злочинними організаціями : навч. посібник. Дніпропетровськ : Дніпропетровський гуманітарний університет, 2007. 176 с.

5. Мороз В. П., Чаплинський К. О., Богуславський М. Г.,

Волошина М. О. Протидія організованій злочинності в Україні: сучасність та перспективи : монографія. Дніпро : Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ, 2023. 236 с.

6. Огурченко В. Г., Чаплинський К. О. Проблемні питання протидії організованій злочинній діяльності. *Актуальні проблеми експертного забезпечення досудового розслідування : матеріали наук.-практ. семінару* (м. Дніпро, 24 трав. 2019 р.). Дніпро : Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ, 2019. С. 18–20.

7. Огурченко В. Г., Чаплинський К. О. Сучасний стан протидії злочинам, учинених злочинними організаціями. *Актуальні проблеми діяльності органів досудового розслідування : матеріали Всеукр. наук.-практ. конф.* (м. Дніпро, 07 черв. 2019 р.). Дніпро : Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ, 2019. С. 143–145.

8. Організована злочинність в Україні. Частина 24. *LexInform*. URL : <https://lexinform.com.ua/dumka-eksperta/organizovana-zlochynnist-v-ukrayini-chastyna-24>.

9. Організована злочинність: умови, причини, актуальні проблеми вирішення. *Освіта.ua*. URL : <https://osvita.ua/vnz/reports/law/10622>.

10. Оцінка рівня стану організованої злочинності в Україні та протидії підрозділами Департаменту стратегічних розслідувань НПУ в умовах воєнного стану : аналітичний огляд / кол. авт. Дніпро : Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ, 2022. 58 с.

11. Санакоєв Д., Вашко А., Єфімов В. Імплементация європейської методології СОСТА в протидії організованій злочинності в Україні. *Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ*. 2022. № 1 (116). С. 213–220.

12. Стеценко Ю. В. Виявлення таємних комунікацій як складова протидії організованій злочинності на сучасному етапі. *Держава і право*. 2002. № 17. С. 374–377.

Наукове видання

**Мороз Віта Петрівна
Чаплинський Костянтин Олександрович
Богуславський Максим Григорович**

**ОСОБЛИВОСТІ ПРОТИДІЇ ДІЯЛЬНОСТІ ЗЛОЧИННИХ ОРГАНІЗАЦІЙ
ТА ОСІБ, ЩО ПЕРЕБУВАЮТЬ У СТАТУСІ ПІДВИЩЕНОГО
ЗЛОЧИННОГО ВПЛИВУ**

Методичні рекомендації

Редактори, оригінал-макет –
А. В. Самотуга, С. В. Лобань

Редактор *О.Ю. Чижевська*

Підп. до друку 20.12.2023. Формат 60x84/16. Друк – цифровий. Гарнітура – Times.
Ум.-друк. арк. 2,46. Обл.-вид. арк. 2,56. Зам. № 10/23-мр

Надруковано у Дніпропетровському державному університеті внутрішніх справ
49005, м. Дніпро, просп. Гагаріна, 26, rvv_vonr@dduvs.in.ua

Свідоцтво про внесення до державного реєстру ДК № 6054 від 28.02.2018